

Puna-apila pärjää palkokasveista parhaiten

Oiva Nissinen, MTT

Puna-apila on edelleen menestyvin nurmipalkokasvi sekä yksinään että seoksissa heinien kanssa. Hyvän sadon ja laadun lisäksi se myös sietää parhaiten erilaisia niittoaikoja. Eniten myöhäisestä sadonkorjuusta kärsii sinimailanen.

Palkokasvien sato- ja laatuominaisuuksia heinä- ja säilörehunurmista vertailtiin MTT:ssä. Vertailussa olivat puna- ja valkoapila sekä sinimailanen ja vuohenherne.

Palkokasvien talvituhoja aiheuttavat yleisimmin apilamätä ja jääpöte. Apilamätää esiintyy eniten sisä- ja Pohjois-Suomessa. Jääpötteen tuhoja on varsinkin Etelä-Suomen ja Pohjanmaan epävakaisissa talvehtimisolosuhteissa. Talvehtimisvaurioita aiheuttavat myös alhaiset lämpötilat syksyllä ennen lumen tuloa sekä keväällä lumen sulamisen jälkeen. Lajikkeet ovat parantuneet, mutta palkokasvien menestymistä on tuettava myös sopivalla viljelytekniikalla.

kuva: MTT:n arkisto

Vuohenherne on satoisa ja pitkäikäinen nurmipalkokasvi, mutta rehun sulavuus alenee nopeasti kasvin vanhetessa.

Talvehtiminen ratkaisee tuoton

Keskimääräisesti parhaiten talvehtivat puna-apila, vuohenherne ja valkoapila. Vaikka sinimailanen on epävarma talvehtija, se pystyy paikkaamaan aukkoja juurakon silmuista kehittyvien versojen avulla. Kenttäkokeissa vuohenherneen talvehtiminen on ollut hyvä ja sen peittävyys vanhemmissa nurmissa usein parempi kuin kokeen alussa.

Puna-apila on satoisa kasvi erityisesti nuorissa nurmissa. Myös puna-apilapitoiset seosnurmet kilpailevat hyvin puhtaiden heinänurmien kanssa. Vuohenherneen satoisuus paranee kasvustojen ikääntyessä. Matalakasvuisen valkoapilan sadot ovat Suomessa verraten pienet. Valkoapila pystyy silti paikkaamaan hyvin talvehtimisvauriota ja säilyttää näin satotason vanhoissakin nurmissa. Vaikka sinimailanen on ollut epävarma viljelykasvi, sillä näyttäisi olevan sadontuottokykyä aina Pohjois-Suomea myöten.

Palkokasveissa on laatua

Rehun tärkeä laatuominaisuus, sulavuus, alenee palkokasveilla hitaammin kuin nurmiheinillä. Myös palkokasvien laadussa on eroja. Paras sulavuus ja valkuaispitoisuus ovat valkoapilalla. Vaikka puna-apilankin valkuaispitoisuus on jo kukintavaiheessa selkeästi alentunut, sen sulavuus on edelleen useita prosenttiyksiköitä korkeampi kuin sinimailasen ja vuohenherneen. Vuohenherneen valkuaispitoisuus on suhteellisen hyvä, mutta sulavuus huonompi kuin muiden palkokasvien. Vesiliukoisia sokereita on eniten valkoapilassa ja vähiten vuohenherneessä. Sinimailasen laatuominaisuudet ovat huonommat kuin puna- ja valkoapilan.

Huomiota viimeiseen niittoon

Onnistunut nurmen perustaminen takaa hyvät kasvustot ensimmäisenä satovuotena, mutta seuraavien vuosien tuottokyky säilyy vain oikealla viljelytekniikalla. Heinäkasvin ehdoilla tapahtuva sadonkorjuu ei suosi palkokasveja. Säilörehuksi korjattavan seosnurmen viimeinen niitto tapahtuu liian myöhään palkokasvien talvehtimisominaisuuksien kehittymisen kannalta.

Rovaniemellä vuosina 2003 - 2006 vain kerran kukintavaiheessa heinäkuun lopulla tapahtunut niitto säilytti palkokasvinurmien tuottokyvyn hyvänä koko nelivuotisen koejakson ajan. Tällä korjuutavalla sinimailanenkin tuotti vielä neljännen vuoden nurmessa kuiva-ainetta yli 4 000 kg/ha, kun se muilla korjuutavoilla hävisi lähes tyystin jo toisen satovuoden jälkeen.

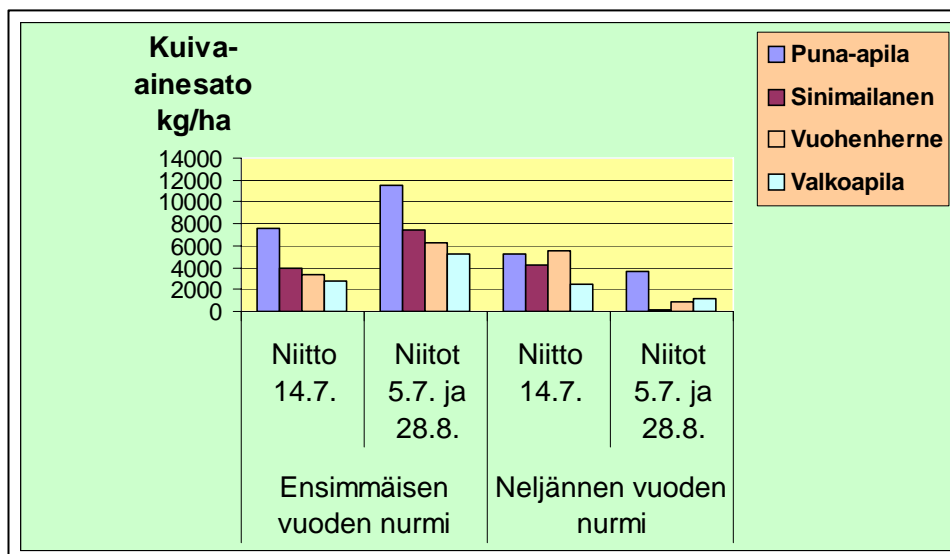
Satoisimmat kasvit olivat puna-apila ja vuohenherne, joiden sadot vielä viimeisenä koevuotena olivat yli 5 000 kg/ha. Valkoapilalla sato oli kaikkina kesinä vain puolet siitä, mitä

muilla lajeilla. Kahdesti kesässä säilörehuasteella tapahtuneeseen sadonkorjuuseen sopeutui parhaiten puna-apila. Elo-syyskuun vaihteessa tapahtunut toinen niitto heikensi eniten sinimailasan ja vuohenherneen menestymistä.

Vaikka kasvukauden päättyessä syyskuun lopulla korjattu runsas odelmasato oli laadullisesti hyvää rehua, myös näin myöhään tapahtunut korjuu heikensi selkeästi kasvien talvehtimistä.

Palkokasveille sopivinta niittoaikaa on kuitenkin edelleen haettava. Käytännössä aikaisin tehdyn viimeisen niiton ongelmana on syksyllä pellolle jäävä rehevä kasvusto. Seuraavana kesänä runsas kuloheinä huonontaa rehun laatua ensimmäisessä korjuussa, jos sitä ei keväällä poisteta pellolta.

Lisätietoja: oiva.nissinen@mtt.fi
 puh. (016) 331 1622

Palkokasvien sadot Rovaniemellä ensimmäisen ja neljännen vuoden nurmissa 2003 ja 2006.